

EDITURA CARTEA ROMÂNESCĂ

Cartea de teatru

Editura Cartea Românească
Calea Victoriei 133, sectorul 1, București
www.cartearomaneasca.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

VIȘNIEC, MATEI

Opera dramatică / Matei Vișniec : ed. îngrijită de Ion Bogdan Lefter. -

București : Cartea Românească, 2017

8 vol.

ISBN 978-973-23-3157-6

Vol. 1. - 2017. - ISBN 978-973-23-3158-3

I. Lefter, Ion Bogdan (ed. ; pref.)

821.135.1-2

Editor: Călin Vlasic
Redactori: Ioan Es. Pop, Sorin Vidan
Machetare: Adriana Vlădescu
Coperta colecției: Ionuț Broșțianu
Prepress: Marius Badea

Copyright © Editura Paralela 45, 2017

Copyright © Matei Vișniec

Contact: visniec@yahoo.fr

Editura Cartea Românească este un imprint al Editurii Paralela 45
www.edituraparelela45.ro

Toate drepturile de montare, adaptare radiofonică,
pentru televiziune sau cinema etc., traducere sau adaptare
în alte genuri literare ale acestor texte
sunt rezervate și aparțin autorului.

Matei Vișniec

Opera dramatică

1

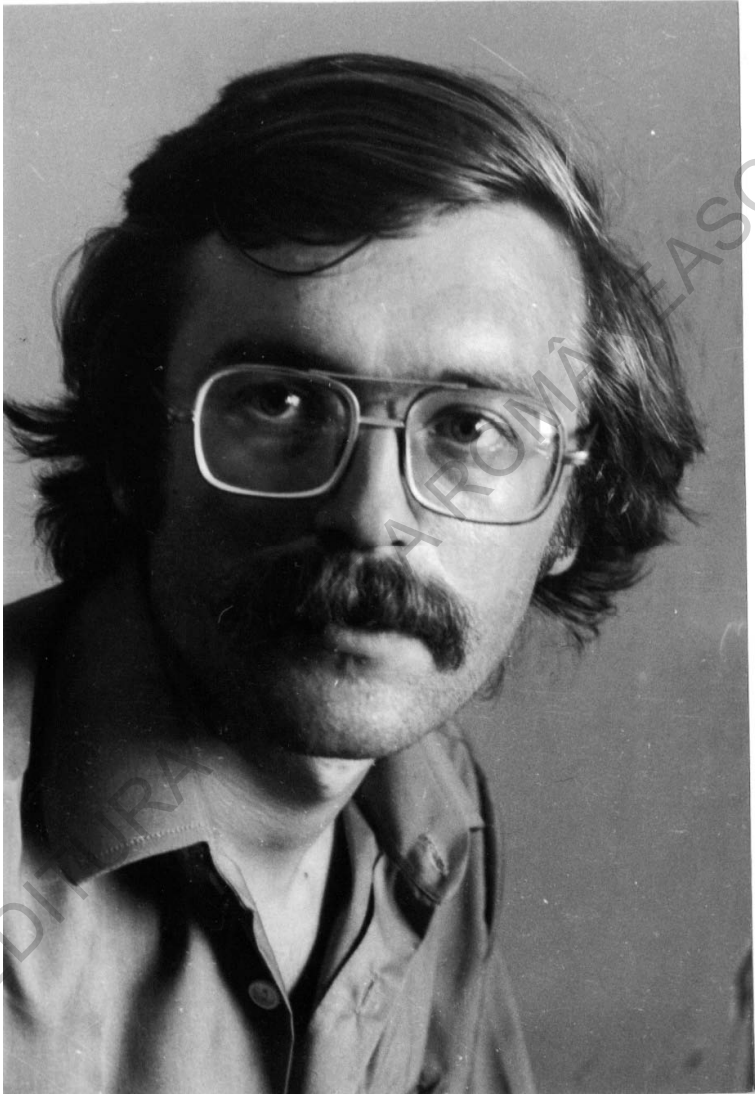
Cu o introducere a autorului

 Vișniec

Ediție îngrijită și prefață de
Ion Bogdan Lefter

CARTEA ROMÂNEASCĂ

Matei Vișniec, 1979. Foto: Ion Cucu

UN DRAMATURG LA START: PERIOADA ROMÂNEASCĂ A LUI MATEI VIȘNIEC (PRIMELE ȘASE PIESE)

Cel mai important dramaturg român de azi, al doilea care a reușit, după Eugen Ionescu, să se impună în lumea largă, Matei Vișniec își „recapitulează” opera teatrală într-o ediție amplă, proiectată în opt volume. Sumarele vor ordona cronologic piesele, reconstituind traseul parcurs de la primele texte scrise pentru scenă de către tânărul poet de succes care era pe-atunci Matei Vișniec și până la cele mai recente, compuse de către autorul româno-francez de notorietate internațională, în continuare și poet, devenit între timp un dramaturg de largă recunoaștere, de asemenea eseist și jurnalist, afirmat în ultima perioadă și ca un romancier de mare forță.

Poetul, dramaturgul, prozatorul

Un scriitor – așadar – complex, multilateral.

În primul rând dramaturg?!

Probabil că da, ținând cont de valoarea și de masivitatea operei sale teatrale, ca și de reputația excepțională de care se bucură. Romanele de remarcabil nivel pe care le publică în ultima vreme în ritm alert îi adaugă și ele vizibilitate, însă producția mult mai îndelungată și constantă de texte pentru scenă nu e în pericol de a pierde prim-planul. Față de aceștia „doi”, dramaturgul și prozatorul, poetul Vișniec e mai puțin cunoscut.

Decurge de aici și o anumită „schizoidie” a receptării: critica teatrală autohtonă mai degrabă ignoră începuturile literare ale autorului, practic nefăcând trimiteri concrete la volumele de versuri, în timp ce critica literară de autoritate, deși ar trebui să „acopere” și genul dramatic, s-a ocupat doar de poet și doar pe la începuturi, mulțumindu-se ulterior să ia act de prestigiul câștigat prin piesele de teatru, rarissime comentate ca texte, lăsate la dispoziția cronicarilor de spectacole. Cât despre romanele recente și – *nota bene!* – frecvent premiate, ele le revin spre recenzare junilor articulari în curs de afirmare. Titlurile, pentru rigoarea înregistrării bibliografice: *Cafeneaua Pas-Parol* (1992) și *Domnul K. eliberat* (2010) au fost recuperări (romane

PRIMELE PIESE ȘI PEREGRINĂRI

Colegul meu de generație Călin Vlășie mi-a propus să public această serie completă a teatrului meu pe când împlineam 60 de ani. Până la apariția primelor două volume, am ajuns la 61. Dacă țin cont de faptul că pe la 17 ani am început să scriu piese într-un act, iată că s-au adunat 44 de ani dedicați scriiturii teatrale.

Câte piese am scris în acest timp? Nu știu. Nu le-am numărat niciodată în sensul matematic al cuvântului. Dar, în ritmul de câteva piese scurte și una lungă pe an, s-au adunat destul de multe. Pe unele nu le-am considerat reușite și au rămas în sertarul meu plin de încercări, de crochiuri literare, de fișe, de materii prime pentru alte exerciții în câmpul ficțiunii.

Piese din acest volum, ca și cele din volumul al doilea, fac parte dintr-o perioadă pe care aș numi-o a uceniciei în meseria de dramaturg, a căutărilor și a febrilității. O perioadă de inițieri și de mari descoperiri, care a început în 1976, odată cu sosirea mea la București, când mi-am început studiile de filosofie. Totul era nou și fascinant, cursurile cu profesori cărora și astăzi le apreciez competența și pasiunea, noile prietenii, multitudinea de cenacluri literare, spectacolele din teatrele bucureștene... Au fost anii când, la Cenaclul de Luni, dar și în alte cenacluri, citeam deseori poezie și încercam să public cât mai des și pe oriunde se putea, în presa națională, în presa studențească, în almanahuri. În paralel însă scriam teatru, oarecum pe ascuns, fascinat de o anumită libertate pe care mi-o dădea în primul rând genul literar pe care îl numim *dramatic*.

Sufleorul friicii

Prima piesă de care am fost efectiv mulțumit este monologul *Sufleorul friicii*. Nu-mi amintesc exact ziua sau luna când am terminat-o, nu aveam obiceiul să marchez întotdeauna, după cuvântul „Sfârșit”, și data când textul devenea demn de a fi citit în public sau trimis unor actori și regizori. Îmi amintesc însă perfect că locuiam într-o cameră de subsol, de vreo șase metri pătrați, pe Strada Galați, lângă Piața Rosetti. Eram poate în anul doi sau trei de facultate și începusem să fiu recunoscut ca poet. Când am citit piesa la Cenaclul de Luni, unii colegi m-au privit cu oarecare surprindere, dar textul a plăcut și am reușit chiar să-l public în revista *Arlechin* a Teatrului Național din Iași.

SUFLEORUL FRICII

Piesă într-un act

Personaje:

DOMNUL BRUNO
BĂRBATUL TĂCUT

chelnerul, consumatorii din planul secund, BĂIATUL CARE VINDE FLORI,
grupul de mascați care se întoarce de la carnaval

Decor:

O terasă, mese, scaune; în amurg

La ridicarea cortinei, în prim-plan, DOMNUL BRUNO și BĂRBATUL TĂCUT stau față în față, la o masă. DOMNUL BRUNO tocmai își bea berea. BĂRBATUL TĂCUT privește în gol și nu se va atinge de paharul său cu bere. Lângă piciorul mesei se află o geantă elegantă, ministerială. Pe un alt scaun – pelerina și pălăria DOMNULUI BRUNO.

BRUNO (*după ce soarbe din pahar și se șterge delicat la gură, cu un șervețel*):
Pe mine mă cheamă Bruno... (*Pauză. Împăturește șervețelul.*) Mă cunosc toți aici... (*Pauză. Își scoate pachetul de țigări și bricheta, le așază pe șervețel.*) Fumați?

BĂRBATUL TĂCUT (*Nu scoate niciun cuvânt pe întreaga desfășurare a piesei. Din când în când gesturile lui vor fi semnalate. În general, acest personaj privește în gol sau îl privește fix în ochi pe DOMNUL BRUNO.*) ...

BRUNO: Știți... Eu sunt un visător... Îmi plac, de pildă, aceste după-amieze de toamnă. Nu-i așa că au în ele ceva misterios și, ca să zic așa, discret? (*Pauză. Apoi, pentru sine.*) Da, da... Au ceva misterios... (*Își aprinde*

GROAPA DIN TAVAN

Piesă în trei acte

Personaje:

PARASCHIV

MACABEUS

INAMICUL

SOLDATUL BINE ECHIPAT

ACTUL I

O pivniță. O masă. O lumânare aprinsă pe masă. Un scaun. Intrarea în pivniță se face printr-un chepeng aflat în tavan. Din tavan coboară o scară. Un cui bătut în zid. O trompetă atârnată în cui. MACABEUS doarme pe o rogojină, într-un colț. PARASCHIV stă chircit, în prim-plan.

Spectatorii găsesc acest tablou la intrarea în sală. Din când în când, în timp ce-și ocupă locurile, de sus, de undeva de deasupra pivniței, se aud bubuituri și ecouri sfichiuitoare. Aceste sunete se întesesc pe măsură ce sala se umple. Par a fi niște explozii îndepărtate, apoi un uragan care se apropie. MACABEUS va rămâne insensibil pe toată desfășurarea primei apocalipse. PARASCHIV se va chirci și mai tare și se va lovi cu pumnii în cap. Explozii care se apropie și cutremurarea scenei. Apocalipsa e chiar deasupra pivniței. PARASCHIV urlă. De sus, cad bucăți de tencuială. Curge praf din tavan. Trompeta se clatină în cui, la început mai slab, apoi pendulează puternic. Flacăra lumânării tremură. Apocalipsa, la apogeu. Trompeta sare din cui și se rostogolește pe jos. Îndepărtarea apocalipsei. Zgomote în descreștere. Zvâcniri îndepărtate. Sunete care se sting. Din când în când, câte un urlet. Zgomotul ploii pe acoperiș. Tăcerea se lasă treptat. Picăturile se răresc. Se opresc. Flacăra lumânării se liniștește.

CUPRINS

<i>Un dramaturg la start: perioada românească a lui Matei Vișniec (primele șase piese)</i>	5
<i>Biobibliografie</i>	21
<i>Primele piese și peregrinări</i>	25
<i>Sufleorul fricii</i>	31
<i>Ușa</i>	45
<i>Călătorul prin ploaie</i>	73
<i>Bine, mamă, da' ăștia povestesc în actu' doi ce se-ntâmplă-n actu' -ntâi....</i>	157
<i>Artur, osânditul</i>	227
<i>Groapa din tavan</i>	281